

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

LÊ QUANG VINH

**PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN ĐỒNG BÀO
DÂN TỘC KHMER VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG
ĐẾN NĂM 2030**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh - Năm 2020

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

LÊ QUANG VINH

**PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN ĐỒNG BÀO
DÂN TỘC KHMER VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG
ĐẾN NĂM 2030**

Chuyên ngành: Kinh tế chính trị

Mã số: 9310102

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. TS. NGUYỄN VĂN SÁNG**
- 2. TS. LƯU THỊ KIM HOA**

Tp. Hồ Chí Minh - Năm 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan Luận án tiến sĩ với đề tài: ***“Phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng Đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030”*** do chính tác giả nghiên cứu. Các thông tin, số liệu trong Luận án là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng; các kết quả chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào khác.

Nghiên cứu sinh

Lê Quang Vinh

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Mục lục.....	ii
Danh mục các chữ viết tắt.....	vi
Danh mục các bảng.....	vii
Tóm tắt.....	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của nghiên cứu	1
2. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	3
2.1. Mục tiêu nghiên cứu	3
2.1.1. Mục tiêu tổng quát	3
2.1.2. Mục tiêu cụ thể	4
2.2. Câu hỏi nghiên cứu của đề tài	4
2.3. Nhiệm vụ nghiên cứu	4
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
3.1. Đối tượng nghiên cứu	5
3.2. Phạm vi nghiên cứu	5
4. Đóng góp mới của luận án.....	5
5. Kết cấu của luận án	6
CHƯƠNG 1 - TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU	7
1.1. Tổng quan nghiên cứu của các tác giả ngoài nước về kinh tế hộ, kinh tế hộ nông dân	7
1.1.1. Các công trình nghiên cứu của các tác giả ngoài nước về kinh tế hộ, kinh tế hộ nông dân ở một số quốc gia trên thế giới	7
1.1.2. Các công trình nghiên cứu của tác giả ngoài nước về đời sống của người dân nông thôn, dân tộc thiểu số và đồng bào dân tộc Khmer ở Việt Nam	10
1.2. Tổng quan nghiên cứu của các tác giả trong nước về kinh tế hộ, kinh tế hộ nông dân và đồng bào dân tộc Khmer.....	11
1.2.1. Tổng quan nghiên cứu của các tác giả trong nước về kinh tế hộ, kinh tế hộ nông dân	11

1.2.2. Tổng quan các nghiên cứu về đồng bào dân tộc Khmer vùng Đồng bằng sông Cửu Long	15
1.3. Nhận định tình hình nghiên cứu	20
1.3.1. Những đóng góp của các nghiên cứu	20
1.3.2. Khoảng trống nghiên cứu	22
TÓM TẮT CHƯƠNG 1	24
CHƯƠNG 2 - CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN DÂN TỘC THIỂU SỐ	25
2.1. Khái niệm, đặc trưng, vai trò và xu hướng vận động, phát triển kinh tế hộ trong giai đoạn hiện nay	25
2.1.1. Khái niệm và đặc trưng của kinh tế hộ, hộ nông dân, kinh tế hộ nông dân	25
2.1.2. Vai trò của kinh tế hộ trong nền kinh tế quốc dân	29
2.1.3. Xu hướng vận động, phát triển của kinh tế hộ trong giai đoạn hiện nay	30
2.2. Những lý thuyết, mô hình về phát triển kinh tế hộ nông dân	32
2.2.1. Lý luận về kinh tế hộ nông dân của C.Mác, V.I.Lênin	32
2.2.2. Lý thuyết về doanh nghiệp gia đình nông dân của Tchayanov	36
2.2.3. Lý thuyết kinh tế hộ của Hunt (1979)	37
2.2.4. Lý luận kinh tế học hiện đại về kinh tế hộ gia đình	38
2.3. Đặc trưng và những yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer	39
2.3.1. Đặc trưng của kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer	39
2.3.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer	41
2.4. Những kinh nghiệm trong quá trình thực hiện chính sách đối với dân tộc thiểu số ở một số quốc gia, một số địa phương trong nước và bài học kinh nghiệm cho phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng Đồng bằng sông Cửu Long	46
2.4.1. Kinh nghiệm ở một số quốc gia	46
2.4.2. Kinh nghiệm ở một số địa phương trong nước	47
2.4.3. Một số bài học kinh nghiệm cho phát triển kinh tế hộ nông dân ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL	50
TÓM TẮT CHƯƠNG 2	52

CHƯƠNG 3 - PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	53
3.1. Phương pháp luận nghiên cứu	53
3.1.1. Phương pháp luận biện chứng duy vật	53
3.1.2. Phương pháp trừu tượng hóa khoa học.....	56
3.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể	56
3.2.1. Phương pháp thống kê.....	57
3.2.2. Phương pháp phỏng vấn	60
3.2.3. Phương pháp phân tích - tổng hợp	61
3.3. Dữ liệu nghiên cứu	62
3.4. Khung phân tích đề nghị cho luận án	64
TÓM TẮT CHƯƠNG 3.....	65
CHƯƠNG 4 – THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN ĐỒNG BÀO DÂN TỘC KHMER VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG	66
4.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng ĐBSCL.....	66
4.1.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế- xã hội vùng ĐBSCL	66
4.1.2. Đặc điểm của ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL	68
4.2. Thực trạng phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng ĐBSCL giai đoạn 2009 – 2019	75
4.2.1. Thực trạng phát triển lực lượng sản xuất của hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng ĐBSCL	75
4.2.2. Thực trạng phát triển quan hệ sản xuất của hộ nông dân ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL	92
4.2.3. Đánh giá chung về sự phát triển kinh tế hộ nông dân đồng bào dân tộc Khmer vùng ĐBSCL giai đoạn 2009 – 2019	101
TÓM TẮT CHƯƠNG 4	110
CHƯƠNG 5 - GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN ĐỒNG BÀO DÂN TỘC KHMER VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG	111
5.1. Cơ sở đề xuất các giải pháp.....	111
5.1.1. Bối cảnh trong nước và ngoài nước	111
5.1.2. Quan điểm	113

5.1.3. Định hướng	115
5.2. Nội dung các giải pháp	117
5.2.1. Giải pháp về phát triển lực lượng sản xuất	117
5.2.2. Giải pháp về phát triển quan hệ sản xuất.....	126
5.2.3. Các giải pháp khác	139
TÓM TẮT CHƯƠNG 5	148
Khuyến nghị	148
Kết luận	150
Danh mục công trình của tác giả.....	152
Danh mục tài liệu tham khảo	152
Phụ lục	161

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Ý nghĩa
ĐBDT	Đồng bào dân tộc
ĐBSCL	Đồng bằng sông Cửu Long
KHCN	Khoa học - công nghệ
KT-XH	Kinh tế - xã hội
KT	Kinh tế
NN	Nông nghiệp
SX-KD	Sản xuất - kinh doanh

DANH MỤC CÁC BẢNG

Danh mục các bảng	Trang
Bảng 4.1: GDP bình quân vùng ĐBSCL	67
Bảng 4.2. Tỷ lệ hộ nghèo và hộ cận nghèo dân tộc Khmer vùng ĐBSCL	71
Bảng 4.3. Số nhân khẩu và lực lượng lao động người Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	75
Bảng 4.4. Lao động và nhân khẩu ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	76
Bảng 4.5. Cơ cấu lao động trong độ tuổi của các hộ nông dân Khmer năm 2019	77
Bảng 4.6. Trình độ học vấn hộ nông dân Khmer	78
Bảng 4.7. Học vấn của hộ Khmer chia theo dân tộc	79
Bảng 4.8. Thực trạng cơ cấu đất đai của hộ nông dân Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	80
Bảng 4.9. Đất sản xuất và nguồn gốc đất sản xuất chia theo cộng đồng tộc người	81
Bảng 4.10. Biến động về đất đai (đất sản xuất và đất ở) của hộ Khmer An Giang năm 2014	81
Bảng 4.11. Vốn bình quân của hộ nông dân Khmer năm 2019	83
Bảng 4.12. Quy mô vốn bình quân hộ nông dân Khmer năm 2019	84
Bảng 4.13. Tư liệu sản xuất chủ yếu bình quân của hộ nông dân Khmer ĐBSCL năm 2019 theo thu nhập	85
Bảng 4.14. Tổng thu từ sản xuất nông nghiệp ở hộ nông dân Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	86
Bảng 4.15. Quy mô và cơ cấu chi phí sản xuất nông nghiệp của hộ nông dân Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	87
Bảng 4.16. Thu nhập bình quân từ sản xuất nông nghiệp của hộ nông dân Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	88
Bảng 4.17. Thu nhập bình quân của một số dân tộc	89

Bảng 4.18. Thu nhập ngoài sản xuất nông nghiệp của hộ nông dân Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	90
Bảng 4.19. Tỷ lệ hộ nghèo một số tỉnh có đông ĐBDT Khmer	90
Bảng 4.20. Thu nhập bình quân theo lao động và nhân khẩu năm 2019	91
Bảng 4.21. Ảnh hưởng của quy mô các nguồn lực đến kết quả sản xuất của hộ nông dân ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	93
Bảng 4.22. Số lượng và tỷ lệ hộ dân tộc thiểu số có máy kéo/máy cày, máy xay sạt, máy bơm nước năm 2015	93
Bảng 4.23. Loại hoạt động kinh tế chính của hộ chia theo cộng đồng	95
Bảng 4.24. Loại hoạt động kinh tế chính của hộ chia theo khu vực thành thị - nông thôn	96
Bảng 4.25. Phương thức tiêu thụ một số sản phẩm của hộ nông dân ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	98
Bảng 4.26. Ảnh hưởng của điều kiện bên ngoài đến sản xuất của hộ nông dân ĐBDT Khmer vùng ĐBSCL năm 2019	99